

برنامه درسی مقطع کارشناسی

رشته علوم قرآن و حدیث

تهیه و تدوین :

شورای برنامه ریزی درسی گروه علوم قرآن و حدیث

۱- تاریخچه

با استناد به سیاستهای برنامه سوم توسعه و به منظور حرکت در جهت مشارکت دادن دانشگاهها در مدیریت آموزش عالی، تمرکز زدایی و ارتقای کیفیت آموزش عالی، وزارت علوم؛ تحقیقات و فناوری طی مصوبه شماره ۱۰۸۹ مورخ ۷۹/۲/۱۰ بخش عمده ای از اختیارات برنامه ریزی درسی را به دانشگاه هایی که دارای هیات ممیزه هستند واگذار کرد. مصوبه مزبور اهداف زیر را مد نظر قرار داده است:

الف - انطباق هر چه بیشتر برنامه درسی با نیازهای جامعه

ب - نهادینه کردن برنامه ریزی درسی در دانشگاه ها

ج - روزآمد شدن برنامه ها با توجه به تحولات دانش بشری

د - تناسب بیشتر برنامه های درسی با امکانات و توانائی های دانشگاه ها

برای به اجرا درآوردن مصوبه فوق الذکر و با استناد به بند الف از ماده ۱۰ آیین نامه مزبور و نیز به موجب ماده ۶ از ((دستورالعمل اجرایی آیین نامه برنامه ریزی درسی در دانشگاه فردوسی)) مصوبه جلسه مورخ ۷۹/۸/۱۶ شورای دانشگاه، در همان سال ((شورای برنامه ریزی درسی گروه علوم قرآن و حدیث)) مرکب از افراد زیر تشکیل شد:

یک - دکتر مرتضی ایروانی نجفی، دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث

دو - دکتر مهدی جلالی، استادیار گروه علوم قرآن و حدیث

سه - دکتر محمد علی رضایی کرمانی، استادیار گروه علوم قرآن و حدیث

چهار- دکتر سید کاظم طباطبائی ، استاد گروه علوم قرآن و حدیث

پنجم - حجه الاسلام حسن نقی زاده ، استادیار گروه علوم قرآن و حدیث

شورای مزبور با تشکیل جلسات متعدد و انجام مذاکرات مفصل ، خط مشی خود را بدین شرح ترسیم کرد:

الف) از برنامه قبلی به کلی صرف نظر نکرده ، نسبت به آن نظر اصلاحی داشته باشد.

ب) ابتدا برنامه مقطع کارشناسی و سپس به ترتیب برنامه مقطع کارشناسی ارشد و دکتری بازنگری و تدوین گردد .

ج) توجه و اهتمام به دروس تخصصی بدان حد نباشد که موجب غفلت و بی توجهی به دروس پایه و معلومات بنیادین الهیات و معارف اسلامی گردد.

د) از تجربیات سایر همکاران در دانشگاه های دیگر استفاده شود.

ه) با برنامه درسی سایر گروه های آموزشی دانشکده هماهنگی نسبی برقرار باشد

و) پیوند برنامه مقطع کارشناسی با برنامه مقطع کارشناسی ارشد و دکتری لحاظ گردد.

ز) برنامه با مقتضیات زمان و وضعیت فکری و علمی کشور تناسب داشته باشد .

با عنایت به این خط مشی ، کلیت برنامه ، همچنین تک تک مواد آن در جلسات ، مورد بحث و بررسی قرار گرفت و سعی شد حتی الامکان برنامه عالمانه ای تهیه و تدوین گردد.

پس از تدوین، به منظور مشارکت دادن سایر همکاران و بهره جستن از نظرات و آرای آنان ، برنامه تدوین شده در شورای گروه نیز مطرح و پیشنهادهای آنان در برنامه لحاظ شد.

۲- مشخصات

مشخصات کلی برنامه درسی مقطع کارشناسی رشته علوم قرآن و حدیث به شرح جدول زیر است :

ردیف	عنوان	تعداد واحد
۱	دروس عمومی *	۱۱ واحد
۲	دروس پایه	۵۱ واحد
۳	دروس تخصصی اجباری	۷۰ واحد
۴	دروس اختیاری	۴ واحد (که دانشجوی موظف است از میان ۱۰ واحد، آنها را انتخاب و تحصیل کند)
	مجموع واحدها	۱۳۶ واحد

دانشجویان این رشته مکلفند این دروس را که مشروح آن طی جداول و صفحات پیوست آمده است ، برابر مقررات و آیین نامه های مربوط و طبق جدول زمانی که به تصویب شورای گروه آموزشی رشته مزبور رسیده است ، انتخاب و تحصیل کنند .

* به موجب ماده ۲ از آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاه ها ، تعیین تعداد و نوع دروس عمومی به عهده شورای عالی برنامه ریزی وزارت متبوع است.

۳- **اهداف:** اهداف برنامه درسی مقطع کارشناسی علوم قرآن و حدیث به شرح زیر است:

(الف) تربیت کارشناسان متعهد و متخصص در حوزه علوم قرآن و حدیث به منظور تأمین نیروی انسانی مورد نیاز مؤسسات علمی و فرهنگی کشور؛ از قبیل آموزش و پرورش، ورزشات فرهنگ و ارشاد اسلامی، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، سازمان تبلیغات اسلامی، رایزنی های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور.

(ب) ایجاد آمادگی لازم جهت تحصیل در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری.

(ج) تربیت دانش پژوهان علاقمند به تحقیق و پژوهش در حوزه معارف اسلامی به طوراعم، علوم اسلامی و نیز قرآن و حدیث به طور اخص، همچنین تأمین پژوهشگران مورد نیاز مؤسسات پژوهشی داخل و خارج کشور.

(د) فراهم آوردن زمینه کسب دانش به صورت روشمند و علمی برای علاقمندان به مطالعه و تحقیق در زمینه علوم قرآن و حدیث.

این برنامه در جلسه ی مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۶ به تأیید شورای برنامه ریزی درسی رشته علوم قرآن و حدیث رسید و پس از تصویب شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه فردوسی مشهد، قابل اجرا است.

دکتر مرتضی ایروانی نجفی

دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث

دکتر سید کاظم طباطبایی

استاد گروه علوم قرآن و حدیث

حجه الاسلام حسن نقی زاده

استادیار گروه علوم قرآن و حدیث

دکتر مهدی جلالی

استادیار گروه علوم قرآن و حدیث

دکتر محمدعلی رضایی کرمانی

استادیار گروه علوم قرآن و حدیث

دروس عمومی :

ردیف	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	وضعیت پیشنیاز
۱	۱۱	تعلیم و تربیت اسلامی	۲ واحد	ندارد
۲	۲۵۱	زبان خارجی عمومی	۳	ندارد
۳	۱۰۵	تربیت بدنی (۱)	۱	ندارد
۴	۱۱۰	تربیت بدنی (۲)	۱	تربیت بدنی (۱)
۵	۲۵۹	جمعیت و تنظیم خانواده	۱	ندارد
۶	۲۵۰	فارسی عمومی	۳	ندارد
		جمع واحدها	۱۱ واحد	

دروس پایه

ردیف	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	وضعیت پیشنهاد
۱	۲۱۱۵۰۱۹۶	صرف (۱)	۲	-
۲	۲۱۱۵۰۳۵۶	صرف (۲)	۳	صرف (۱)
۳	۲۱۱۵۰۲۰۹	نحو (۱)	۴	ندارد
۴	۲۱۱۵۰۳۶۷	نحو (۲)	۴	نحو (۱)
۵	۲۱۱۵۰۳۷۸	نحو (۳)	۴	نحو (۲)
۶	۲۱۱۵۰۲۸۷	قرائت و درک متون معاصر	۲	نحو (۳)
۷	۲۱۱۵۰۳۸۹	قرائت و درک متون کهن	۲	نحو (۳)
۸	۲۱۱۵۰۲۹۸	مهارت های ترجمه	۲	نحو (۳)
۹	۲۱۱۵۰۲۱۰	تاریخ و سیره پیامبر اکرم (ص)	۲	-
۱۰	۲۱۱۵۰۳۰۱	تاریخ پیشوایان معصوم (ع)	۲	تاریخ و سیره پیامبر اکرم (ص)
۱۱	۲۱۱۵۰۲۲۱	کلیات منطق	۲	-

کلیات منطق	۲	کلام و عقاید اسلامی (۱)	۲۱۱۵۰۳۹۰	۱۲
کلام و عقاید اسلامی (۱)	۲	کلام و عقاید اسلامی (۲)	۲۱۱۵۰۳۱۲	۱۳
کلام و عقاید اسلامی (۱)	۲	آشنایی با فلسفه و عرفان اسلامی	۲۱۱۵۰۴۰۳	۱۴
-	۲	تاریخ زبان و ادبیات عربی	۲۱۱۵۰۴۱۴	۱۵
نحو (۳)	۲	علوم بلاغی	۲۱۱۵۰۴۲۵	۱۶
نحو (۳)	۲	اعراب قرآن و حدیث	۲۱۱۵۰۳۲۳	۱۷
-	۲	مبایذی فقه	۲۱۱۵۰۴۳۶	۱۸
-	۲	تاریخ فرق و مذاهب اسلامی	۲۱۱۵۰۳۳۴	۱۹
-	۲	آشنایی با ادیان بزرگ (با تاکید بر دین های ابراهیمی)	۲۱۱۵۰۴۴۷	۲۰
-	۲	مبایذی اصول	۲۱۱۵۰۳۴۵	۲۱
-	۲	روش تحقیق	۲۱۱۵۰۳۵۶	۲۲
	۵۱	جمع واحدها		

دروس تخصصی

ردیف	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	وضعیت پیشنیاز
۱	۲۱۱۵۲۰۰۱	تاریخ قرآن (۱)	۲	-
۲	۲۱۱۵۲۱۳۶	تاریخ قرآن (۲)	۲	تاریخ قرآن (۱)
۳	۲۱۱۵۲۰۱۲	تاریخ تفسیر (۱)	۲	-
۴	۲۱۱۵۲۰۲۳	تاریخ تفسیر (۲)	۲	تاریخ تفسیر (۱)
۵	۲۱۱۵۲۱۴۷	تاریخ تفسیر (۳)	۲	تاریخ تفسیر (۲)
۶	۲۱۱۵۲۰۳۴	تاریخ حدیث (۱)	۲	-
۷	۲۱۱۵۲۱۵۸	تاریخ حدیث (۲)	۲	تاریخ حدیث (۱)
۸	۲۱۱۵۲۰۴۵	درایه الحدیث (۱)	۲	تاریخ حدیث (۱) و (۲)
۹	۲۱۱۵۲۰۵۶	درایه الحدیث (۲)	۲	درایه الحدیث (۱)
۱۰	۲۱۱۵۲۱۶۹	فقه الحدیث (۱)	۲	-
۱۱	۲۱۱۵۲۰۶۷	فقه الحدیث (۲)	۲	فقه الحدیث (۱)
۱۲	۲۱۱۵۲۱۷۰	فقه الحدیث (۳)	۲	فقه الحدیث (۲)
۱۳	۲۱۱۵۲۰۷۸	علوم قرآنی (۱)	۴	نحو (۳)
۱۴	۲۱۱۵۲۱۸۱	علوم قرآنی (۲)	۴	علوم قرآنی (۱)
۱۵	۲۱۱۵۲۲۰۵	علوم قرآنی (۳)	۴	علوم قرآنی (۲)
۱۶	۲۱۱۵۲۱۹۲	تفسیر تخصصی قرآن کریم (۱)	۴	نحو (۳)
۱۷	۲۱۱۵۲۲۱۶	تفسیر تخصصی قرآن کریم (۲)	۴	تفسیر تخصصی قرآن کریم (۱)
۱۸	۲۱۱۵۲۲۲۷	تفسیر تخصصی قرآن کریم (۳)	۴	تفسیر تخصصی قرآن کریم (۲)

تفسیر تخصصی قرآن کریم (۲)	۴	تفسیر موضوعی	۲۱۱۵۲۰۸۹	۱۹
نحو (۲)	۲	آشنایی با نهج البلاغه (۱)	۲۱۱۵۲۲۳۸	۲۰
آشنایی با نهج البلاغه (۱)	۲	آشنایی با نهج البلاغه (۲)	۲۱۱۵۲۰۹۰	۲۱
تاریخ قرآن (۱) و تاریخ حدیث (۱)	۲	مطالعات مستشرقان درباره قرآن و حدیث	۲۱۱۵۲۲۴۹	۲۲
نحو (۳)	۲	ادعیه و زیارات ، مضامین و مأخذ	۲۱۱۵۲۲۵۰	۲۳
علوم بلاغی	۲	علوم بلاغت (۱)	۲۱۱۵۲۲۶۱	۲۴
علوم بلاغت (۱)	۲	علوم بلاغت (۲)	۲۱۱۵۲۱۰۳	۲۵
تاریخ قرآن (۱) و تاریخ حدیث (۱) و (۲)	۲	مأخذشناسی مطالعات قرآن و حدیث	۲۱۱۵۲۲۴۹	۲۶
زبان عمومی	۲	زبان انگلیسی تخصصی (۱)	۲۱۱۵۲۱۱۴	۲۷
زبان انگلیسی تخصصی (۱)	۲	زبان انگلیسی تخصصی (۲)	۲۱۱۵۲۱۲۵	۲۸
	۷۰			جمع

دروس اختیاری

ردیف	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد
۱	۲۱۱۵۳۲۳۱	فلسفه دین	۲
۲	۲۱۱۵۳۲۱۹	تفسیر فقهی - معاملات	۲
۳	۲۱۱۵۳۲۲۰	تفسیر فقهی - عبادات	۲
۴	۲۱۱۵۳۲۴۲	مبانی جامعه شناسی	۲
۵	۲۱۱۵۳۲۵۳	تجوید و آواشناسی	۲

بخش اول

شرح دروس پایه

صرف (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : ندارد

هدف: فراگیری قواعد علم صرف و آشنایی با ساختار فعل در زبان عربی

سر فصل ها :

- تعریف علم صرف ، موضوع علم صرف ، ضرورت یادگیری و فوائد آن ، کلمه و اقسام آن ، جامد و مشتق ، حروف اصلی و زائد، وزن و قواعد آن .
 - مباحث صرف فعل : فعل و اقسام آن از حیث زمان، معلوم و مجهول ، جامد و متصرف ، صحیح و معتل، انواع معتل و قواعد اعلال ، مضاعف و مهموز ، لازم و متعدی ، ثلاثی و رباعی ، مجرد، مزید ، اوزان مزید ، اسم فعل ، حالات فعل ماضی و فعل مضارع .
- توضیح : ضروری است آموزش قواعد صرف به صورت تطبیقی و کاربردی و همراه با تمرین مستمر از سوی دانشجو و ارائه تکلیف پیوسته و ارزیابی دقیق از سوی استاد انجام شود .
گروه می تواند برای این درس در چارچوب مقررات به تعداد لازم جلسات حل تمرین برگزار کند.

منابع اصلی : صرف ساده ، محمدرضا طباطبایی

منابع فرعی :

۱) جامع الدروس العربیه ، مصطفی الغلائینی ؛ جلد ۱ .

۲) زبان قرآن ، حمید محمدی ؛ کتاب صرف.

۳) مبادی العربیه ، رشید شرتونی ، ج ۱-۲-۳-۴

۴) اصول الصرف ، علی اکبر شهابی .

صرف (۲)

تعداد واحد : ۳ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : صرف (۱)

هدف : فراگیری قواعد علم صرف و آشنایی با ساختار اسم در زبان عربی

سر فصل ها :

-مباحث صرف اسم : اسم و اقسام آن ، مصدر و اقسام آن ، مصدر اصلی ، میمی ، صناعی ، اسم مصدر ، اسم فاعل و مفعول ، صفت مشبیه و عمل آن ، صیغه مبالغه و عمل آن ، افعال التفضیل و عمل آن ، اسم آلت ، اسم مکان ، اسم زمان ، ، مذکر و مونث و اقسام آن ، علامات تانیث ، مفرد و مثنی و جمع ، جمع سالم و مکسر ، قلت و کثرت ، منتهی الجموع ، اسم جمع ، منسوب ، مصغر .

- معرفه و نکره ، اقسام معرفه ، معرف به ال ، ضمیر ، مضاف ، نکره مقصوده .

- اعراب و بنای اسماء ، معرب و مبنی ، انواع اعراب .

- قواعد قرائت و کتابت آن (کاربرد آن)

گروه می تواند برای این درس در چارچوب مقررات به تعداد لازم جلسات حل تمرین برگزار کند.

منابع : الف) اصلی : صرف ساده ، محمدرضا طباطبایی

ب) فرعی :

۱) جامع الدروس العربیه ، مصطفی الغلائینی ؛ جلد ۱ و ۲ .

۲) زبان قرآن ، حمید محمدی ؛ کتاب صرف .

۳) مبادی العربیه ، رشید شرتونی ، ج ۴ .

۴) اصول الصرف ، علی اکبر شهابی .

نحو (۱)

تعداد واحد : ۴ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف: فراگیری قواعد علم نحو و آشنایی با نقش کلمات و ساختار جملات در زبان عربی و کسب توانایی لازم برای فهم درست متون و عبارات عربی

سر فصل ها :

تعریف علم نحو، موضوع علم نحو ، ضرورت فراگیری علم نحو و فوائد آن.

- کلمه و اقسام آن و اعراب و بنا و انواع آن دو .

- مباحث اعراب فعل : افعال مبنی و معرب، اعراب و بنای فعل مضارع .

- مباحث اعراب اسم : اسم معرب و مبنی ، غیر منصرف .

- مباحث علم، اسم اشاره، موصول .

- انواع اعراب اسم .

- بخش اول: مرفوعات

- فاعل و نائب فاعل ، مبتدا و خبر ، اسم کان و دیگر افعال ناقصه ، اسم افعال مقاربه ،

" " و " لا " ی مشبیه به لیس ، خبر إنّ و مانند آن ، خبر لای نفی جنس ، ضمیر شأن ، شرح

احکام هر یک از موارد مذکور .

- توضیح : ضروری است آموزش قواعد نحو به صورت تطبیقی و کاربردی و همراه با تمرین مستمر از سوی دانشجو و ارائه تکلیف پیوسته و ارزیابی دقیق از سوی استاد انجام شود .

- گروه می تواند برای این درس در چارچوب مقررات به تعداد لازم جلسات حل تمرین برگزار کند.

منابع :

الف) اصلی : جامع الدروس العربیه ، مصطفی الغلائینی

ب) فرعی :

۱) القواعد الاساسیه ، احمد الهاشمی .

۲) مبادئ العربیه ، رشید شرتونی .

۳) النحو الوافی ، عباس حسن ، ج ۱ .

۴) النحو الواضح ، علی الجارم .

۵) اصول النحو ، علی اکبر شهابی .

نحو (۲)

تعداد واحد : ۴ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : نحو (۱)

هدف: فراگیری قواعد علم نحو و آشنایی با نقش کلمات و ساختار جملات در زبان عربی و کسب توانایی لازم برای فهم درست متون و عبارات عربی .

سر فصل ها :

انواع اعراب اسم؛ بخش دوم : منصوبات

- مفعول به واحکام آن ، مباحث مرتبط : حروف مشبیه ، تحذیر، اغراء ، اختصاص، اشتغال ، تنازع ، مفعول فیه (ظرف) ، مفعول مطلق ، مفعول له ، مفعول معه ، شرح احکام هر کدام .

- حال ، تمییز ، افعال التفضیل ، افعال مدح و ذم ، استثناء ، منادی ، شرح اقسام و احکام هر کدام ، اعداد و اقسام آن ، منادی.

گروه می تواند برای این درس در چارچوب مقررات به تعداد لازم جلسات حل تمرین برگزار کند.

منابع اصلی : جامع الدروس العربیه ، مصطفی الغلائینی

منابع فرعی :

(۱) القواعد الاساسیه ، احمد الهاشمی .

(۲) مبادئ العربیه ، رشید الشرتونی .

(۳) النحو الوافی ، عباس حسن ، ج ۲ .

(۴) النحو الواضح ، علی الجارم .

(۵) اصول النحو ، علی اکبر شهابی .

نحو (۳)

تعداد واحد : ۴ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : نحو (۲)

هدف: فراگیری قواعد علم نحو و آشنایی با نقش کلمات و ساختار جملات در زبان عربی و کسب توانایی لازم برای فهم درست متون و عبارات عربی .

سرفصل ها :

بخش سوم: مجرورات

- حروف جر ، شرح موارد واحکام آن ، اضافه ، اقسام واحکام آن
 - مبحث توابع : تعریف تابع و انواع آن ، نعت ، تاکید ، بدل ، عطف بیان ، حکایت ، حروف عطف و شرح احکام هر کدام .
 - مبحث صرف : اقسام حروف، حروف جر، تنبيه ، تفسير، قسم استقبال ، تاکید ، استفهام، جواب ، نفی ، تحضيض و تندیم ، شرط، تفضیل ، مصدر ، حروف زیارت و ...
 - مبحث جمل : انواع جمله ها و احکام اعرابی آن .
- گروه می تواند برای این درس در چارچوب مقررات به تعداد لازم جلسات حل تمرین برگزار کند.

منابع اصلی : جامع الدروس العربیه ، مصطفی الغلائینی

منابع فرعی :

- (۱) القواعد الاساسیه ، احمد الهاشمی .
- (۲) مبادئ العربیه ، رشید شرتونی .
- (۳) النحو الوافی ، عباس حسن ، ج ۳ .
- (۴) النحو الواضح ، علی الجارم .
- (۵) اصول النحو ، علی اکبر شهابی .

قرائت و درک متون معاصر

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : نحو (۳)

هدف : آشنایی با متون معاصر زبان عربی و کسب توانایی در درک و تحلیل این متون

سر فصل ها :

- برگزیده ای از آثار مولفان معاصر جهان عرب از قبیل :

محمد جواد مغنیه ، مصطفی منفلوطی ، عباس محمود عقاد ، طه حسین ، محمد عبده ،
جرجی زیدان ، عبدالفتاح عبدالمقصود ، احمد امین (التکامل فی الاسلام) ، یوسف قرضاوی ،
محمد مهدی شمس الدین ، آیت الله سید محمد باقر صدر و محمد بحر العلوم و بنت الهدی
صدر.

منابع:

گزیده ای از کتاب درس اللغه و الادب ، محمد محمدی ، ج ۱ و منتخبی از آثار نامبردگان

قرائت و درک متون کهن

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : نحو (۳)

هدف: آشنایی با متون عربی قدیم در زمینه های فقهی ، عرفانی اخلاقی و کسب توانایی نسبی در درک و تحلیل این متون .

سر فصل ها : برگزیده ای از متون عربی کهن

منابع :

کتاب های اخلاقی – عرفانی از قبیل :

- (۱) تهذیب الاخلاق ، ابن مسکویه
- (۲) اوصاف الاشراف ، خواجه نصیرالدین طوسی
- (۳) الرساله القشیریه، خواجه قشیری (عبدالکریم بن هوازن)
- (۴) اوایل المقالات ، شیخ مفید (ره)

کتاب های تفسیری از قبیل:

- ۵- تفسیر تبیان ، شیخ طوسی
- ۶- جوامع الجامع ، طبرسی
- ۷- انوار التنزیل ، بیضاوی
- ۸- جواهر الادب ، سید احمد هاشمی

مهارت‌های ترجمه

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: نحو(۳)

هدف : برخورداری از توانایی نسبی در زمینه ترجمه متون از عربی به فارسی و بالعکس و شناخت برخی از اسلوب ها و قواعد فن ترجمه .

سر فصل ها :

- کلیاتی در باب ترجمه از قبیل تعریف ترجمه ، عناصر اصلی ترجمه ، شروط مترجم ، امانت در ترجمه، حذف و اضافه در ترجمه، ساختارهای زبان عربی ، بند، جمله و عبارت .
- عناصر اصلی و فرعی در جمله ها ، واژه شناسی و معانی واژه ها ، فرهنگ های لغت و استفاده از آنها ، اسامی خاص و برخورد با آنها در ترجمه ، اصطلاحات در ترجمه و اصطلاح نامه ها ، حروف و دخالت آنها در معانی و نحوه برخورد با آن ها در ترجمه ، ملاحظات ماهوی مربوط به متن ، سبک، زمینه علمی ، مؤلف و زمان پدید آمدن اثر ، واژه شناسی و واژه سازی در فارسی ، مقایسه الگوهای واژه سازی و جمله سازی در عربی و فارسی ، ترکیبهای وصفی و اضافی در فارسی و عربی ، جمله های متداخل ، پیوندهای درون جمله ای : صفت و موصوف ، حال و ذوالحال ، مبتدا و خبر، صله و موصول ، جارومجرور ، ضمیر و مرجع .

توضیح : تبیین مباحث این درس از سوی استاد لزوما با ارائه متون و عبارات نمونه و کار عملی منظم در هر جلسه همراه گردد .

منابع : گزیده ای از منابع ذیل :

- ۱- فن ترجمه ، یحیی معروف
- ۲- روش هایی در ترجمه از عربی به فارسی ، رضا ناظمیان
- ۳- آموزش زبان عربی ۱ و ۲ ، آذرتاش آذرنوش
- ۴- درآمدی بر مبانی ترجمه، عنایت الله فاتحی نژاد و سید بابک فرزانه
- ۵- کارگاه ترجمه، دکتر فقهی زاده ، انتشارات سمت

تاریخ و سیره پیامبر اکرم (ص)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف : آشنایی با تاریخ صدر اسلام و سیره پیغمبر اکرم (ص)

سرفصل ها :

اوضاع جغرافیایی ، سیاسی و فرهنگی جزیره العرب ، مقارن با ظهور اسلام .

- ولادت پیامبر، نسب آن حضرت ، دوران شیرخوارگی و کودکی تحت سرپرستی حضرت عبدالمطلب ، زندگی پیامبر در دوران جوانی ، ازدواج با حضرت خدیجه ، مقدمات بعثت ، واقعه بعثت ، دعوت پنهانی ، شروع دعوت علنی و پیامدهای آن ، نخستین مسلمان های مرد و زن ، رویارویی مسلمانان و مشرکان ، مقاومت های مسلمانان .

- هجرت به حبشه ، محاصره در شعب ابی طالب ، پیامدهای محاصره ، وفات ابوطالب و خدیجه ، واقعه شکافتن ماه ، واقعه معراج ، آشنایی مردم یثرب با پیامبر، مقدمات هجرت ، پیمان عقبه اول و دوم ، توطئه دارالندوه ، ليله المبیت ، هجرت پیامبر ، ورود به مدینه ، تاسیس دولت اسلامی ، پیمان برادری ، منشور مدینه ، ازدواج حضرت علی (ع) و حضرت فاطمه (ع) .

- حوادث مهم سال های حضور در مدینه ؛ غزوات : بدر ، احد ، احزاب ، برخورد با بنی قریظه ، بنی مصطلق ، بنی نضیر ، واقعه خیبر ، موته ، حنین ، تبوک ، صلح حدیبیه و پیامدهای آن ، فتح مکه ، واقعه مباحله ، حجه الوداع .

- آشنایی با شخصیت و فضائل پیامبر اکرم(ص)، معرفی همسران و فرزندان آن حضرت، ویژگی های کلی سیره پیامبر در دوران مکه و مدینه به تفکیک .

منابع :

اصلی : چکیده تاریخ پیامبر اسلام ، دکتر محمدابراهیم آیتی

فرعی :

۱- سیره رسول الله و اهل بیته ، موسسه بلاغ ، ج ۱

۲- الصحیح من السیره الرسول الاعظم ، جعفر مرتضی عاملی

۳- خاتم النبیین ، محمد ابوزهره

۴- تاریخ سیاسی اسلام ، رسول جعفریان

۵- تاریخ تحلیلی اسلام ، دکتر سید جعفر شهیدی

۶- فروغ ابدیت ، جعفر سبحانی

۷- تاریخ الاسلام ، سازمان حوزه ها و مدارس علمیه خارج از کشور ، ج ۱

۸- تاریخ صدر اسلام (عصر نبوت) ، غلامحسین زرگرنژاد

تاریخ پیشوایان معصوم (ع)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : تاریخ و سیره پیامبر اکرم (ص)

هدف : آشنایی با مهم ترین وقایع و رخداد‌های دوران زندگی معصومان و آگاهی تحلیلی نسبت به ابعاد فکری و سیاسی سیره آن بزرگواران .

سرفصل ها :

- وقایع غدیر ، رحلت پیامبر، سقیفه و ماجراهای بعد از آن ، مواضع امام علی (ع) در برابر خلفا ، بیعت با حضرت علی (ع) : اصول و مبانی حکومت و سیاست علوی ، امام و معارضان ، پیکارهای جمل ، صفین ، نهروان ، ریشه ها و پیامدها ، شهادت امام علی (ع) .
- امامت امام حسن (ع)، تحلیل صلح امام با معاویه ، علل و اسباب و پیامدها .
- امامت امام حسین (ع) ، ریشه های نهضت عاشورا ، ماهیت نهضت و پیامدها .
- حیات سیاسی و فکری امامان معصوم پس از امام حسین (ع) ، عصر امام سجاد (ع) و صادقین (ع) ، عصر امام کاظم (ع) و امام رضا (ع) ، عصر امام جواد (ع) و عسکریین (ع) ، مقدمات غیبت، شروع غیبت صغری ، شناخت مهم ترین جریان‌ات فکری و سیاسی هر دوره .
- سیره شناسی پیشوایان ؛ اصول مشترک ، راز اختلاف سیره ها .

منابع :

الف - اصلی : حیات فکری و سیاسی امامان شیعه ، رسول جعفریان

ب- فرعی :

(۱) سیره رسول الله و اهل بيته ، موسسه بلاغ ، ج ۲.

(۲) قبسات من سیره القاده الهداه ، سازمان حوزه ها و مدارس علمیه خارج از کشور

(۳) سیره الائمة الاثني عشر ، هاشم المعروف الحسنی

(۴) نقش ائمه در احیاء دین، علامه سید مرتضی عسکری

کلیات منطق

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف : آشنایی با کلیات و مسائل علم منطق و برخی روشهای استدلال منطقی ، جهت کسب مهارت لازم در بکارگیری آن ها .

سرفصل ها :

- تعریف منطق ، موضوع ، غرض و فائده آن ، جایگاه منطق در تقسیم بندی علوم ، تصور و تصدیق و اقسام آن ها ، تعریف علم ، علم ضروری و نظری .
- مباحث الفاظ: دلالت و اقسام آن، انواع دلالت لفظی ، تقسیمات الفاظ .
- مباحث کلی : جزئی و کلی ، مفهوم و مصداق ، متواطی و مشکک ، نسب اربعه ، تقسیمات حمل ، کلیات خمس ، جنس ، نوع ، فصل ، ذاتی و عرضی .
- حدود و تعریفات : شروط تعریف ، اقسام تعریف ، تقسیم و اهمیت آن ، شروط تقسیم منطقی ، احکام قضایا: حملیه و شرطیه ، موجبه و سالبه ، وجهه و مطلقه ، متصله و منفصله ، تناقض ، تعریف تناقض و شروط آن ، چگونگی استدلال به آن . مباحث استدلال منطقی ، قیاس ، استقراء ، تمثیل ، صناعات خمس .

منابع :

الف - اصلی : المنطق و مناهج البحث ، عبدالهادی فضلی

ب - فرعی:

(۱) المنطق ، محمدرضا مظفر

(۲) منطق صوری ، محمد خوانساری

(۳) تلخیص المنطق ، اکبر ترابی

(۴) رهبر خرد ، محمود شهابی

(۵) تحریر منطق ، علی شیروانی

(۶) منطق کاربردی ، علی اصغر خندان

کلام و عقاید اسلامی (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : کلیات منطق

هدف : آشنایی با اصول و مبانی اعتقادی شیعه امامیه به روش استدلالی

سرفصل ها :

- وجوب نظری معرفت خدا - اثبات پذیری نظری وجود خدا ، راه های خداشناسی بررسی
راه فطرت و پاسخ به شبهات آن ، برهان امکان و وجوب ، خواص واجب ، صفات ثبوتی و
سلبی (با تکیه بر مبحث توحید) دو صفت حکمت و عدل ، مبحث جبر و اختیار و بحث شرور .

منابع :

(۱) الهیات ، جعفر سبحانی

(۲) علم کلام ، محمدباقر سعیدی مهر

(۳) اصول فلسفه و روش رئالیسم ، ج ۵ - پاورقی های استاد مطهری

(۴) علم کلام ، احمد صفایی

(۵) علم و دین ، ایان باربور

(۶) تجرید الاعتقاد، خواجه نصیر طوسی و شروح آن .

(۷) عدل الهی ، مرتضی مطهری

(۸) عقاید الاسلام من القرآن الکریم، علامه سیدمرتضی عسکری

(۹) کلام و عقاید (توحید و عدل)، دکتر رضا برنجکار

کلام و عقاید اسلامی (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام و عقاید اسلامی (۱)

سرفصل ها:

- نبوت: مفهوم شناسی نبی و نبوت، ضرورت دین، راه های اثبات صدق پیامبر، ویژگی های نبوت، وحی و تجربه دینی، عصمت پیامبران، اعجاز، اعجاز قرآن، ختم نبوت، (مفهوم و فلسفه آن) اسلام و ادیان دیگر (تکثرگرایی و حصرگرایی)، انتظار بشراز دین.

- امامت: مفهوم شناسی امامت؛ وجوب نصب امام و بررسی شبهات اهل سنت در این خصوص، جایگاه امام معصوم، امامت در عصر غیبت.

- معاد: اثبات امکان معاد و ضرورت آن، نقش عقیده به معاد در زندگی و تربیت انسان ها، مرگ و مراحل پس از آن، مجازات اخروی، مفهوم شناسی خلود و پاسخ به شبهه ها، عفو و شفاعت و پاسخ به شبهات آن.

منابع:

(۱) تجرید الاعتقاد، خواجه طوسی و شروح آن

(۲) شرح المقاصد، تفتازانی

(۳) کلام اسلامی، محمد باقر سعیدی مهر

(۴) فلسفه دین، جان هیک

- (۵) الهیات ، جعفر سبحانی
- (۶) انتظارات بشر از دین ، خسرو پناه
- (۷) علم و دین، ایان باربور
- (۸) ختم نبوت ، مرتضی مطهری
- (۹) کلام جدید ، خسرو پناه
- (۱۰) وحی شناسی ، محمد باقر سعیدی مهر
- (۱۱) قرآن شناسی ، محمد تقی مصباح یزدی
- (۱۲) مجموعه جهان بینی اسلامی ، مرتضی مطهری
- (۱۳) عقاید الاسلام من القرآن الکریم، علامه مرتضی عسکری

آشنایی با فلسفه و عرفان اسلامی

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : کلیات منطق

هدف : آشنایی اجمالی با فلسفه و عرفان اسلامی و مصطلحات آن دو و کاربرد این علوم در مطالعات قرآنی و حدیثی .

سرفصل ها :

بخش اول : فلسفه

- تعریف فلسفه؛ موضوع ، هدف و فایده آن ، روش و مبادی فلسفه و کلام اسلامی .
- گزارش اجمالی از سیر تاریخی فلسفه در مغرب زمین و در میان مسلمانان ، روش فلسفی مشاء و اشراق ، روش های فکری اسلامی ، حکمت متعالیه .
- مسائل فلسفه اسلامی ؛ وجود و ماهیت ، عینی و ذهنی ، وجوب و امکان و امتناع، علت و معلول ، جوهر و عرض ، حدوث و قدم ، ثبات و تغییر و الهیات بالمعنی الاخص.

بخش دوم : عرفان اسلامی

- تعریف عرفان ، غرض و فائده آن .
- گزارش تاریخی ، ظهور عرفان در اسلام ، تاریخچه عرفان اسلامی ، عرفا و متصوفه مسلمان .

- عرفان نظری و عملی ، شریعت ، طریقت، حقیقت ، منازل و مقامات ، مصطلحات عرفان اسلامی .

منابع :

اصلی : آشنایی با علوم اسلامی ، مرتضی مطهری ، بخش های فلسفه و عرفان

فرعی :

(۱) آموزش فلسفه ، محمد تقی مصباح یزدی

(۲) آشنایی با عرفان و تصوف ، یحیی یثربی

(۳) آشنایی با علوم اسلامی (فلسفه) ، رضا برنجکار

(۴) تاریخ فلسفه اسلامی ، حنا فاخوری

(۵) مبانی عرفان و تصوف ، قاسم انصاری

(۶) مبانی عرفان اسلامی ، محمد تقی مدرسی

تاریخ زبان و ادبیات عربی

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با روند تحول زبان و ادبیات عرب در دوره های مختلف .

سرفصل ها :

- تعریف فرهنگ ، ادب ، عرب و زبان عربی .

ادوار پنج گانه ادب عربی:

دوره اول ادب عربی :

- فرهنگ و ادب جاهلی و ویژگی آن .

- شعر جاهلی و ویژگی های آن .

- متعلقات سبع و صاحبان آن .

- دیگر شعراء جاهلی و نمونه هایی از اشعار آنان .

نثر عربی در عصر جاهلی ، اشکال و نمونه های آن .

دوره دوم ادب عرب (دوره اسلامی) :

- تاثیر قرآن در فرهنگ و ادب عربی .

- پیدایش علوم در اسلام .
- شعر و نثر دوره اسلامی و ویژگی های آن .
- معرفی شعراء و نویسندگان این دوره .

منابع :

- (۱) تاریخ ادبیات زبان عربی ، حنا فاخوری ، ترجمه عبدالحمید آیتی
- (۲) عصر النبى و بیعتہ قبل البعثہ ، محمد عزت دروزه
- (۳) تاریخ الادب العربی ، احمد حسن الزیات
- (۴) تاریخ الادب العربی، الخفاجی
- (۵) تاریخ ادبیات عرب، شوقی بلاشر ، ترجمه آذرتاش آذرنوش

علوم بلاغی

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: نحو ۳

هدف : آشنایی با بخشی از مطالب علم بیان برای درک بهتر نکات و دقایق متون مختلف عربی (به ویژه قرآن و حدیث) .

سرفصل ها :

- ۱- تشبیه : تعریف تشبیه و ارکان آن ، ادات تشبیه ، انواع تشبیه از جهت ذکرارکان یا حذف آن ، تقسیم تشبیه به لحاظ نوع مشبه و مشبه به ، حسی و عقلی ، تشبیه مقلوب تشبیه ضمنی
- ۲- مجاز : تعریف مجاز ، انواع آن (عقلی و لغوی) ، علاقه های مجاز(موارد مشهور آن)
- ۳- استعاره: تعریف و ارکان آن ، استعاره اصلی و تبعی ، استعاره تصریحیه و استعاره بالکنایه
- ۴- کنایه : تعریف کنایه... .

منابع :

الف- اصلی : جواهر البلاغه ، سید احمد الهاشمی

ب- فرعی :

(۱) البلاغه الواضحه ، احمد امین

(۲) البلاغه فی ثوبها الجدید (۳) البلاغه العربیه ، غلائینی

اعراب قرآن و حدیث

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : نحو (۳)

هدف: آشنایی با چگونگی ترکیب و تحلیل دستوری متون دینی ، اعم از قرآن و حدیث و کسب مهارت در تطبیق قواعد، صرف و نحو برآیات و احادیث .

سر فصل ها :

- اشاره ای به تاثیر قرآن بر ادب عربی .
- قرائت و تجزیه و ترکیب ، چند متن قرآنی و روایی (دست کم ده سوره و چند حدیث) .
- الف) قرآن کریم : از سوره های حمد ، بلد ، شمس ، لیل ، ضحی ، انشراح ، تین ، قدر ، بینه ، زلزال ، عادیات ، قارعه ، تکاثر ، همزه ، فیل ، قریش ، ماعون ، کوثر ، کافرون ، نصر ، مسد ، اخلاص ، فلق و ناس .
- ب) احادیث : نمونه ای از کتاب های نهج البلاغه ، فروع کافی ، من لا یحضره الفقیه ، تهذیب الاحکام .

منابع:

- ۱) قبس من اعراب القرآن ، سید محمد امام زاده
- ۲) الجدول فی اعراب القرآن ، محمود صافی
- ۳) املاء مامن به الرحمن ، ابو البقاء الاکبری
- ۴) اعراب ثلاثین سوره من القرآن الکریم ، ابن خالویه
- ۵) شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید
- ۶) شروح و تزییلات منابع روایی فوق
- ۷) فروغی از قرآن (تجزیه و ترکیب جزء سی ام) ، علی افراسیابی

مبادی فقه

تعداد واحد : ۲ واحد نواع واحد : نظری پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی مقدماتی با دانش فقه ، تبیین مبادی عمومی آن و تشریح اهداف و ویژگی های نظام فقهی و حقوق اسلام .

سر فصل ها :

- مقدمه شامل : تعریف مبادی، اقسام مبادی ، ضرورت شناخت مبادی .
- تعریف فقه ، حکم و تقسیمات آن .
- موضوع دانش فقه ، غرض و فائده فقه مرتبه در میان سایر علوم .
- دسته بندی موضوعات و مسائل فقه ، تاریخچه مختصر تدوین فقه و جوامع فقهی ، بایسته های فقه پویا .
- فقه تطبیقی (مقارن) ، ضرورت و فائده آن .
- قواعد فقهی و اهمیت آن .
- مباحث فلسفه فقه : علل نیاز به فقه ، پیش فرض های فقه ، ارتباط فقه با حقوق ، اخلاق و دیگر علوم ، قلمرو فقه ، اهداف و مقاصد فقه ، ویژگی های فقه ، ثابت و متغیر در فقه ، تاثیر زمان و مکان و دیگر متغیرها در استنباط فقهی .

منابع : گزیده ای از منابع ذیل :

(۱) مبادی فقه و اصول ، علیرضا فیض

(۲) آشنایی با مبادی فقه یا حقوق اسلامی ، سیدرضا موسوی

(۳) گفتگوهای فلسفه فقه، دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم

(۴) مبانی کلامی اجتهاد ، هادوی تهرانی

تاریخ فرق و مذاهب اسلامی

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد: نظری پیش نیاز : ندارد

هدف : آشنایی با تاریخ و آرای کلامی و مبانی عقیدتی فرقه های مسلمان .

سرفصل ها :

- نخستین اختلاف ها در میان مسلمانان .

- خوارج ، فرقه های اهل سنت : معتزله ، محدثان و سلفیه ، اشاعره ، ماتریدیه، وهابیت ، حشویه ، کرامیه ، فرقه های منتسب به تشیع از قبیل اسماعیلیه و فرقه های منقرض شده از قبیل فطحیه ، واقفیه ، غلات ، فرقه بهائیه .

منابع اصلی:

(۱) بحوث فی الملل و النحل ، جعفر سبحانی

(۲) الملل و النحل ، عبدالکریم شهرستانی

(۳) آشنایی با فرق و مذاهب اسلامی ، علی ربانی گلپایگانی

(۴) مقالات الاسلامیین ، ابوالحسن اشعری

(۵) الفصل فی الملل و النحل ، ابن حزم

(۶) تاریخ اندیشه های کلامی در اسلام ، عبدالرحمن بدوی، ترجمه حسین صابری

(۷) آشنایی با فرق و مذاهب اسلامی ، برنجکار

(۸) تاریخ فرق اسلامی ، حسین صابری

(۹) شیعه در برابر اشاعره و معتزله ، هاشم معروف حسنی، ترجمه سیدمحمدصادق عارف

آشنایی با ادیان بزرگ (با تاکید بر دین های ابراهیمی)

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با عقاید و آرای غیر مسلمانان به ویژه اهل کتاب که در قرآن و حدیث به نوعی از آنان یاد شده است.

سر فصل ها:

۱- ادیان ابتدایی و قدیم: آشنایی با مفاهیم تابو، توتیم، شمن، آنیمیسیم، شرک

۲- آئین هندو

۳- آئین بودا

۴- آئین های چین و خاور دور

۵- ایران باستان : زرتشت (مجوس)، مانی، مزدک

۶- یهودیت: (پیشینه اقوام سامی، عبرانیان، عهد عتیق و محتوای آن)

تحولات آئین یهود، فرقه های یهودی و عرفان یهودی، تحولات دینی در یهودیت از عصر روشنفکری به بعد، معرفی صهیونیسم و نقد آن از دیدگاه های تاریخی و حقوقی، یهودیان ضد صهیونیسم

۷- مسیحیت: معرفی عهد جدید، شرح احوال و تعالیم حضرت عیسی، پولس و نقش او در آئین مسیحیت، مسیحیت فلسطینی و مسیحیت هلنی، آباء کلیسا- شورای نیقیه، فرقه های مسیحی، جدائی دو مذهب کاتولیک و ارتودکس، اصلاح گری و مذهب پروتستان

۸- صابئان

منابع:

- ۱) نیای تئو، کاترین کلمان، ترجمه مهدی سمسار، انتشارات نقش جهان
- ۲) تاریخ جامع ادیان، جان بی ناس، ترجمه علی اصغر حکمت، انتشارات علمی و فرهنگی
- ۳) ادیان بزرگ جهان، پاتریک بورک، ترجمه منصور معتمدی، انتشارات هومن
- ۴) ادیان جهان باستان (سه جلد)، وهاب ولی و دیگر، پژوهشگاه علوم انسانی
یهودیت و مسیحیت:
- ۵) نینیان اسمارت، تجربه دینی بشر، ترجمه رضائی و محمودی، انتشارات سمت
- ۶) بخشی از نبوت اسرائیلی و مسیحی، نوشته دکتر رامیار
- ۷) تاریخ تفکر مسیحی، لین، ترجمه روبرت آسریان
- ۸) روح آئین پروتستان، رابرت مک آفی براون، ترجمه فریبرز مجیدی، مؤسسه نگاه معاصر
- ۹) تاریخ کلیسای کاتولیک، هان کونگ، ترجمه حسن قنبری، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب
- ۱۰) نردبانی به آسمان (درباره دین یهود)، شیرین دخت دقیقیان، انتشارات ویدا
- ۱۱) برخورد آرای مسلمانان و مسیحیان ویلیام منتگمری وات، ترجمه محمد حسین آریا، انتشارات نشر فرهنگ اسلامی
- ۱۲) کلام مسیح (نوشته توماس میشل، ترجمه حسین توفیقی، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب
- ۱۳) الهیات مسیحی، تنحاسن، ترجمه کاووس میکائیلیان، انتشارات آفتاب
- ۱۴) آشنائی با ادیان بزرگ، حسین توفیقی

مبادی اصول

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنائی مقدماتی با دانش اصول و قواع فهم نصوص و استنباط احکام، تبیین مبادی عمومی و شرح مختصری از مباحث اصول.

سر فصل ها :

بخش اول ، مبادی عمومی:

-تعریف اصول فقه، موضوع اصول فقه، غایت اصول فقه و فواید آن، مرتبه اصول فقه در میان سایر علوم، وابستگی فقه به دیگر علوم ، تاریخچه مختصر تدوین اصول فقه. دسته بندی موضوعات اصول فقه .

بررسی اجزای موضوع:

- کتاب ، حجیت ظواهر

- سنّت ، حجّیت، سنّت ، اقسام احادیث و روایات ، حجّیت خبر واحد.

- اجماع : وجوه حجیت و اعتبار نزد مذاهب.

- عقل: وجوه حجیت دلیل عقل ، اقسام دلیل عقل .

بخش دوم ، گزارشی اجمالی از مباحث اصول :

- مبادی لغوی: وضع حقیقت و مجاز ، صحیح و اعم ، حقیقت شرعیه ، اصول لفظیه .
- مباحث الفاظ: اوامر ، نواهی ، مفاهیم ، عام و خاص ، مطلق و مقید .
- ملازمات عقلیه ، مستقلات و غیر مستقلات : ضد ، مقدمه واجب ، اجتماع امر و نهی
- مباحث حجّیت : ظواهر ، خبر واحد ، اجماع منقول ، شهرت فتوایی .
- اصول علمیه : برائت ، احتیاط ، تخییر ، استصحاب .
- تعارض ادله : قاعده اولیه ، قاعده ثانویه ، اجتهاد و تقلید .

منابع :

گزیده ای از منابع دلیل:

- (۱) مبادی فقه و اصول ، علیرضا فیض
- (۲) مبادی الاصول ، عبدالهادی فضلی
- (۳) الموجز فی اصول الفقه ، جعفر سبحانی
- (۴) الوجیز فی اصول الفقه ، وهبه الزحیلی .

روش تحقیق

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با روش مطالعه و پژوهش در علوم اسلامی.

سرفصل ها :

- کلیات شامل: تعریف متدلوژی، مقایسه منطق صوری و منطق عملی ، طبقه بندی علوم و رده بندی علوم اسلامی، نسبت علوم اسلامی با دیگر علوم، اهمیت تحقیقات بنیادین و کاربردی و تفاوت آن دو .
- انواع تحقیق با توجه به هدف و غایت (تاریخی ، تحلیلی ، توصیفی و...) انواع تحقیق با توجه به ابزار و شیوه (کتابخانه ای ، پرسشنامه ای، آزمایشگاهی).
- ویژگیهای محقق .
- مراحل تحقیق : انتخاب موضوع ، تبیین موضوع (معانی لغوی و اصطلاحی ، کلید واژه ها ، پیشینه مطالعاتی . تحقیقاتی ، شناسایی منابع تحقیق و فراهم آوردن آنها ، ارائه فرضیه و چگونگی تنظیم آن ، تهیه طرحنامه تحقیق) .
- روشهای گردآوری داده ها: روش مطالعه و یادداشت برداری از منابع مکتوب ، چگونگی ثبت تحقیقات میدانی .

شیوه های تحلیل و پردازش داده ها، تنظیم و دسته بندی

- شیوه گزارش تحقیق ، اصول نگارش ، فصل بندی ها ، چکیده نویسی ، نمایه سازی ، ارجاعات ، تدوین فهرست ها ، کتابشناسی و غیره .

- منابع تحقیق در علوم اسلامی : کتاب و کتابخانه ، احیای نسخ خطی ، رایانه و اینترنت منابع قرآنی ، کتاب شناسی جهانی قرآن کریم .

توضیح : شایسته است درس با انجام بازدید علمی از مراکز تحقیقاتی و مطالعاتی علوم اسلامی و بکارگیری رایانه و رجوع به شبکه اینترنت و بازدید از کتابخانه ها همراه گردد.

منبع اصلی : مهارت های تحقیق و مأخذشناسی علوم اسلامی ، حسین صابری

منابع فرعی:

(۱) آئین پژوهش و مرجع شناسی ، احمد گیوی

(۲) مأخذ شناسی و استفاده از کتابخانه ، پروین انوار

(۳) اصول تحقیق التراث ، عبدالهادی فضلی

(۴) راهنمای پژوهش ، جواد محدثی

(۵) مقدمه ای بر فقه شیعه ، کلیات و کتاب شناسی ، حسین مدرسی طباطبایی

(۶) روش شناسی مطالعات دینی ، احد فرامرز قراملکی

(۷) روش تحقیق کتابخانه ای ، جعفر نکونام

(۸) مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی ، محمد رضا حافظ نیا

(۹) مقدمه ای بر روش تحقیق ، حمید مصدق

- ۱۰) روش تحقیق و مآخذ شناسی ، احمد رنجبر
- ۱۱) نگارش و ویرایش ، احمد سمیعی (انتشارات سمت ، تهران)
- ۱۲) المصادر العربیه و المعربیه ، ماهر حموده
- ۱۳) بر ساحل سخن ، ابوالقاسم حسینی
- ۱۴) مفتاح السعاده ، طاش کبری زاده
- ۱۵) راهنمای نگارش و ویرایش، محمد جعفری یا حق و محمد مهدی ناصح، مشهد (به ویژه بخش چهارم، ص ۹۳-۱۱۸)
- ۱۶) مرجع شناسی ، نورالله مرادی ، تهران ، فرهنگ معاصر ۱۳۸۱.
- ۱۷) آیین پژوهش، امیر حسین آریان پور .
- ۱۸) نقد و تصحیح متون ، نجیب مایل هروی .

بخش دوم
دروس تخصصی

تاریخ قرآن (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد نواع واحد : نظری پیش نیاز: ندارد

هدف : آشنایی با روند نزول ، حفظ و کتابت و جمع آوری قرآن کریم

شرح درس :

- نام های قرآن

- وحی و مباحث مربوط به آن (وحی در لغت ، وحی در قرآن ، چگونگی وحی ، فرق وحی الهام ، افسانه غرائیق و نقد آن ، آغاز وحی ، اقسام وحی) .

- نزول قرآن و مباحث زیر مجموعه آن: آغاز نزول ، تحنث ، مکی و مدنی ، کتابت قرآن ، امی بودن پیامبر (ص) ، معنای نزول ، مراحل نزول، نزول دفعی و تدریجی ، دلایل آن ، آیه و سوره و مباحث زیر مجموعه آن .

منابع اصلی :

(۱) تاریخ قرآن ، دکتر محمود رامیار

(۲) تاریخ قرآن ، محمد هادی معرفت

(۳) پژوهشی در تاریخ قرآن کریم ، دکتر سید محمد باقر حجتی

منابع فرعی :

(۱) تاریخ القرآن ، ابو عبدالله زنجانی

(۲) تاریخ القرآن ، دکتر عبدالصبور شاهین .

(۳) تاریخ قرآن ، محمد حسین محمدی

تاریخ قرآن (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ قرآن (۱)

هدف: آشنایی با روند نزول، کتابت، حفظ و جمع آوری قرآن.

شرح درس:

- تالیف قرآن در عصر پیامبر اکرم (ص) (حفظ در سینه ها و نوشتن قرآن)، جمع آوری در زمان ابوبکر، مصاحف همزمان با ابوبکر، مصحف علی (ع)، جمع قرآن در زمان عثمان (توحید مصاحف)، خط قرآن و چاپ آن و ویژگی های آن.
- نقطه گذاری و اعراب گذاری قرآن، قرائت و مباحث آن، ترجمه قرآن و مباحث آن
- تحریف ناپذیری.

منابع اصلی:

- (۱) تاریخ قرآن، دکتر محمود رامیار،
- (۲) تاریخ قرآن، محمد هادی معرفت.
- (۳) پژوهشی در تاریخ قرآن کریم، دکتر سید محمد باقر حجتی.

منابع فرعی:

- (۱) تاریخ القرآن، ابو عبدالله زنجانی
- (۲) تاریخ القرآن، دکتر عبدالصبور شاهین.
- (۳) تاریخ قرآن، محمد حسین محمدی.

تاریخ تفسیر (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف : آشنایی با پیدایش تفسیر و نحوه پیشرفت آن در دوره صحابه و تابعین و خصوصیات هر دوره .

سر فصل ها :

- تعریف تفسیر و اقوال علماء در رابطه با آن .

- فرق میان تفسیر و تاویل ، فرق میان تفسیر و ترجمه ، شروط ترجمه قرآن کریم .

- معنی تاریخ تفسیر

- آغاز بررسی تفاسیر

- اسباب نیاز قرآن به تفسیر

- طبقه بندی (محورهای) بررسی های تفاسیر

- تفسیر در عصر پیامبر (ص)

- نحوه تفسیر پیامبر (ص)

- آیا پیامبر (ص) کل قرآن را تفسیر کرده است ؟

- تفسیر در عصر صحابه : مفسرین از صحابه ، ارزش تفسیر صحابه ، حضرت امیرمؤمنان (ع) و دانش تفسیری او .

ابن عباس : عوامل نبوغ او در تفسیر ، علت اختلاف و روایت های متعدد و مختلف در تفسیر یک آیه ، ابی بن کعب ، عبدالله بن مسعود ، جابر بن عبدالله انصاری .

- منابع تفسیر صحابه .

- خصوصیات تفسیر صحابه : از جمله اختلاف صحابه در فهم قرآن .

- تفسیر در عصر تابعان : منابع تفسیر آنان ، مکتب های تفسیری تابعان و ارزش تفسیر آنان ، نقش اهل بیت (ع) در تفسیر (وجوه تفسیر روایی) خصوصیات تفسیر در این عهد .

منابع :

الف- اصلی :

التفسیر و المفسرون ، محمد هادی معرفت

ب- فرعی :

(۱) التفسیر و المفسرون ، ذهبی

(۲) المبادئ العامة لتفسیر القرآن، محمد حسین علی الصغیر

(۳) روش شناسی تفسیر قرآن ، علی اکبر بابایی و دیگران

(۴) تاریخ تفسیر قرآن، علی اکبر بابایی.

تاریخ تفسیر (۲)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : تاریخ تفسیر (۱)

هدف : آشنایی با آغاز و روند نگارش تفسیرها و مکاتب تفسیری .

سرفصل ها :

- نخستین تفسیر نگاشته شده .

- مکتب های تفسیری (تفسیر به ماثور و تعریف آن) ، نقد و ارزیابی این روش تفسیری و بررسی قوت ها و ضعف های آن از قبیل جعل روایات تفسیری اسرائیلیات و حذف اسانید .

- تفسیر عقلی و تفسیر به رأی .

- تفسیر اشاعره

منابع :

(۱) التفسیر و المفسرون ، محمد هادی معرفت

(۲) التفسیر و المفسرون ، ذهبی

(۳) المبادئ العامة لتفسير القرآن ، محمى حسين على الصغير

(۴) روش شناسی تفسیر قرآن ، علی اکبر بابایی و دیگران

تاریخ تفسیر (۳)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : تاریخ تفسیر (۲)

هدف : آشنایی دانشجویان با سیر تفسیرنگاری و تحول پدید آمده در عرصه قرآن پژوهی در دوران معاصر

سر فصل ها:

- تفسیر معتزله و مبانی آن

- تفسیر شیعه امامیه و مبانی آن (با تکیه بر امامت و عصمت)

- نگرشی به تفسیر های معاصر .

منابع اصلی و فرعی :

منابع پیشین به اضافه :

(۱) اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر ، فهد بن عبدالرحمن رومی

(۲) عقلگرایی در تفاسیر قرن چهاردهم ، شادی نفیسی .

(۳) تفسیر و تفاسیر جدید ، بهاءالدین خرم شاهی .

(۴) مبانی تفسیر قرآن ، دکتر سیدرضا مؤدب.

تاریخ حدیث (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : آشنایی با سیر تدوین حدیث در میان اهل سنت

سرفصل ها :

۱- آشنایی با اصطلاحات کلیدی

الف. حدیث ، خبر، سنت ، روایت ، اثر .

ب . تاریخ ، روش مطالعه تاریخی (گزارشی ، تحلیلی، تلفیقی)

۲- سیری در تاریخ حدیث اهل سنت

الف . نقل و نگارش حدیث در زمان پیامبر (ص)

ب. نقل و نگارش حدیث در زمان خلفای سه گانه (بررسی و نقد منع تدوین حدیث)

۳- تاریخ حدیث در دوره بنی امیه

الف).ادامه سیاست منع تدوین حدیث ، جعل حدیث ، اسرئیلیات و قصه ها .

ب).رفع منع تدوین حدیث توسط عمر بن عبدالعزیز و بررسی نخستین مدون حدیث

۴- تاریخ حدیث در عصر بنی عباس

- بررسی ادوار ۴ گانه تدوین حدیث در میان اهل سنت

۵- بررسی نتایج تاخیر در تدوین حدیث (فقدان ، جعل و نقل به معنای حدیث)

۶- معرفی و بررسی مختصر سایر آثار و مجامع حدیثی اهل سنت پس از قرن ۳ هجری (شروع جوامع اولیه ، جوامع فراگیر حدیثی (فقهی و صحاح) ، زواید نویسی ، مستخرجات ، مجامع ، احادیث جعلی و موضوعات .

منبع اصلی : جزوه درسی توسط استاد تهیه شود با نگاه جامع به همه منابع بویژه منابع کهن و معتبر در میان اهل سنت

منابع:

- ۱) تاریخ عمومی حدیث ، معارف
- ۲) تاریخ حدیث ، مدیر شانه چی
- ۳) اضواء علی السنه المحمديه ، محمود ابوریه
- ۴) منهج النقد فی علوم الحدیث ، نورالدین عتر
- ۵) تدوین السنه الشریفه ، محمدرضا حسنی جلالی
- ۶) منع تدوین الحدیث ، سید علی شهرستانی
- ۷) جوامع حدیثی اهل سنت ، مجید معارف

تاریخ حدیث (۲)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : تاریخ حدیث (۱)

هدف: آشنایی با سیر تدوین حدیث در تاریخ شیعه .

سرفصل ها :

۱- دوره اول : دوران امام علی (ع) تا امام سجاد (ع)

- شرایط سیاسی - اجتماعی و فرهنگی شیعه در قرن اول - موارد اختصاصی امامان (کتاب جامعه) محتوای اسناد ، مدارک در منابع اهل سنت تحت عنوان صحیفه علی (ع) - موارد عمومی شیعه ، حکم ، آثار ، خطب و نامه های علی (ع) به امرا و مطلق کلام منسوب به علی (ع) .

۲- دوره دوم : عصر صادقین (ع)

- تولد و ظهور و انتشار حدیث شیعه ، شرایط سیاسی و اجتماعی و فرهنگی شیعه در قرن دوم شعر ، مجالس درسی صادقین(ع) و شاگردان صادقین (ع) و اصحاب اجماع ، اصول اربعماه ، بررسی عنصر تقیه در حدیث شیعه ، موضع صادقین (ع) در قبال فرق انحرافی (غلات) اهتمام صادقین (ع) به صحت حدیث از حیث لفظ و معنا .

۳- دوره سوم : عصر پس از صادقین (ع) تا غیبت صغرا (مسائل آزمونی - مکتوبات حدیثی - رسائل و توقیعات) .

۴- دوره شکل گیری جوامع حدیثی اولیه شیعه .

۵- مدرسه ها و پایگاه های حدیثی شیعه بصره - قم - کوفه - بغداد

- جوامع حدیث : کلینی و کافی ، صدوق و فقیه ، طوسی و تهذیب و استبصار .

رجال : فهرست طوسی و نجاشی رجال ابن غضائری ، رجال کشی ، رجال برقی ، فهرست
منتخب الدین و معالم العلماء ابن شهر آشوب .

۶- دوره متاخران شیعه

(الف) تدوین مجامع حدیثی (فیض و وافی، مجلسی و بحار الانوار، حر عاملی و وسائل الشیعه)

(ب) تالیفات محدود حدیثی (اربعین نویسی، احادیث فقهی و سیره نویسی ، احادیث اخلاق
و آداب - مناقب)

(ج) شروح و حواشی بر کتب اربعه (کافی مرآه العقول ، شرح مولا صالح مازندرانی ، شرح
ملاصدرا ... ، فقیه ، روضه المتقین و تهذیب و استبصار و شروح دیگر کتب حدیثی)

منابع :

(۱) پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه ، معارف

(۲) تاریخ عمومی حدیث ، معارف

(۳) تاریخ حدیث ، مدیر شانه چی

(۴) تدوین السنه الشریفه ، جلالی حسینی

(۵) اصول الحدیث و رجال الحدیث، سبحانی

۶- معرفه الحدیث ، بهبودی

(۷) تاریخ حدیث شیعه، خدایاری - اکبرپور و ...

(۸) جوامع حدیثی شیعه، دکتر هادی حجت

(۹) تاریخ حدیث ، دکتر سیدرضا مؤدب.

درایه الحدیث (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : تاریخ حدیث (۱) و (۲)

هدف : آشنایی با شیوه نقد و پالایش حدیث و معیارهای تشخیص احادیث مقبول از مردود.

سرفصل ها :

- تعریف ، موضوع ، غایت و مبادی درایه الحدیث .
- نسبت درایه الحدیث با علم الحدیث ، مصطلح الحدیث و اصول الحدیث .
- فرق علم الحدیث با علوم حدیث
- اشاره به تاریخچه و ادوار علم الحدیث و آثار مدون درباره این علم .
- تعریف راوی و بیان القاب علمی راویان (مانند : مسند ، محدث ، حاکم و ...) .
- بیان اوصاف کسانی که روایتشان مردود یا مقبول است (عدالت ، ضبط و عوامل اختلال هریک از آنها) .
- طبقه بندی راویان (صحابی ، تابعی ، اتباع تابعی و ...) .
- طبقه بندی راویان و محدثان شیعه .
- موالی و تعریف موالی .
- کیفیت و طرق تحمل حدیث (سماع ، قرائت ، عرض ، اجازه ، مناوله ، کتابت ، اعلام ، وصیت و وجاده) .
- نقل به معنی (احکام ، شروط و آفات آن)
- کتابت حدیث و آشنایی با اصطلاحات و رموز محدثان (ثنا ، نا ، ح و ...)
- تقسیم خبر به متواتر و آحاد و تعریف هر کدام .

- بررسی اجمالی حجیت و عدم حجیت خبر واحد .

- انواع حدیث از حیث اوصاف راویان (شامل: صحیح ، حسن ، موثق ، ضعیف ، تعریف هر کدام، بیان اقسام صحیح و حسن ، بیان مراتب حدیث ضعیف) .

تقسیم بندی فقها و محدثان متقدم شیعه و بیان تفاوت شیوه کار آنان با روش متاخران (از عصر ابن طاووس و علامه حلی به بعد)

- حدیث موضوع ، تعریف و حکم روایت آن . علامات حدیث جعلی ، منابع شناخت احادیث جعلی و محرف (مانند : الموضوعات اثر ابن جوزی و الاخبار الدخیله اثر شیخ محمد تقی شوشتری)

- اقسام حدیث از حیث گوینده آن (حدیث قدسی، مرفوع ، موقوف و مقطوع) .

- دیدگاه محدثان درباره موقوف و مقطوع.

منابع :

(۱) درایه الحدیث ، کاظم مدیر شانه چی

(۲) اصول الحدیث ، عبدالهادی الفضلی

(۳) منهج النقد فی علوم الحدیث ، نورالدین عتر .

(۴) علوم الحدیث و مصطلحه ، صبحی صالح

(۵) تلخیص المقباس ، علی اکبر غفاری

(۶) دانش درایه الحدیث ، محمد حسن ربانی .

(۷) علم الدرایه تطبیقی، سیدرضا مؤدب.

(۸) بازپژوهی مصطلحات حدیثی فریقین، شادی نفیسی.

درایه الحدیث (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: درایه الحدیث (۱)

هدف: آشنایی با شیوه نقد و پالایش حدیث و معیارهای تشخیص احادیث مقبول از مردود.

سرفصل ها:

اقسام حدیث از حیث اتصال و انقطاع سند (شامل: متصل، مسند، معنعن، مؤنن، مسلسل، عالی، نازل، منقطع، مرسل، معلق، مدلس).

مصطلحات حدیثی ناشی از متن حدیث (شامل: غریب الحدیث، ناسخ و منسوخ، مختلف الحدیث، محکم و متشابه، مجمل و مبین).

اسباب ورود حدیث.

مصطلحات حدیثی مشترک میان متن و سند (شامل: غریب، مفرد، شاذ، معروف، منکر، مضطرب، مقلوب، مدرج، مصحف، معلل، مضمیر).

علم رجال یا راوی شناسی، نسبت علم رجال با درایه الحدیث.

جرح و تعدیل راویان (تعریف، اهمیت، شروط جرح و معدل).

الفاظ جرح و تعدیل و بیان مراتب آنها.

آشنایی با منابع رجالی شیعه (شامل: کتب اربعه رجالیه ، منابع متأخر و معاصر).

آشنایی با منابع رجالی اهل سنت (شامل: طبقات ابن سعد، الجرح و التعديل ابن ابی حاتم رازی ، تاریخ کبیربخاری، تهذیب الکیمال مزی، تهذیب التهذیب ابن حجر، میزان الاعتدال ذهبی. اختصارات و رموز(کنی و القاب ائمه علیهم السلام ، رموز صحابه و اصحاب ائمه (ع) ، رموز کتب حدیث و رجال.

منابع: علاوه بر منابع درایه الحدیث (۱) از منابع زیر نیز استفاده شود:

دانش رجال حدیث محمدحسن ربانی

اصول علم الرجال عبدالهادی فضلی

کلیات فی علم الرجال جعفر سبحانی

بازشناسی منابع اصلی رجال شیعه محمدکاظم رحمان ستایش و محمدرضا جلیلی نژاد

فقه الحدیث (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز: ندارد

هدف: زمینه سازی فهم حدیث و روش برداشت از روایات.

سرفصل ها : جایگاه فقه الحدیث ، ضرورت ، کاربرد ، پیشنهاد فهم و شرح حدیث .

پیش نیازهای فهم : یافتن نسخه ها ، تصحیف و تحریف ، فهم مفردات (معرفی کتب لغت مرتبط با حدیث) .

فهم ترکیبات (قرینه ها ، اسباب ورود حدیث ، نقل به معنا ، تخصیص و تفسیر . . .) .

توجه به تعارض احادیث، تعادل و تراجم .

موانع فهم حدیث .

انتخاب تعدادی از روایات اخلاقی از اصول کافی کلینی.

منابع :

روش فهم حدیث ، عبدالهادی مسعودی

اصول و قواعد فقه الحدیث ، محمد حسن ربانی

نقد حدیث ، داود معماری

تلخیص مقباس ، استاد غفاری

منهج النقد فی علوم الحدیث ، نورالدین عتر

شناخت حدیث ، مجید معارف

فقه الحدیث و نقد الحدیث، داود سلیمانی

مرآة العقول، محمدباقر مجلسی

شرح اصول کافی ، ملاصالح مازندرانی

فقه الحدیث (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فقه الحدیث (۱)

هدف: زمینه سازی فهم حدیث و روش برداشت اعتقادی از روایات .

سرفصل ها :

انتخاب تعدادی از روایات اعتقادی از اصول کافی .

منابع:

روش فهم حدیث ، عبدالهادی مسعودی

اصول و قواعد فقه الحدیث ، محمد حسن ربانی

نقد حدیث ، داود معماری

تلخیص مقباس ، استاد غفاری

منهج النقد فی علوم الحدیث ، نورالدین عتر

شناخت حدیث ، مجید معارف

فقه الحدیث و نقد الحدیث، داود سلیمانی

مرآة العقول، محمدباقر مجلسی

شرح اصول کافی ، ملاصالح مازندرانی

فقه الحدیث (۳)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فقه الحدیث (۲)

هدف: زمینه سازی فهم حدیث و روش برداشت فقهی از روایات .

سرفصل ها :

انتخاب روایاتی از فروع کافی و من لایحضره الفقیه در زمینه های وضو ، نماز ، خمس ، زکات ، حج ، نکاح ، قضا ، حدود ، دیات و ربا .

منابع :

الوافی ، فیض کاشانی

مرآه العقول ، مجلسی

بحار الانوار ، همو

ملاذ الاخیار ، همو

روضه المتقین ، محمد تقی مجلسی

شروح اهل سنت بر کتابهای صحاح از قبیل شرح ابن حجر عسقلانی بر صحیح مسلم .

علوم قرآنی (۱)

علوم قرآنی (۱)

تعداد واحد : ۴ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: صرف (۲) و نحو (۲)

هدف: آشنایی با علوم و معارفی که فهمیدن قرآن به آنها نیازمند است .

سرفصل

- لغات غیر حجازی در قرآن کریم
- لغات غیر عربی (معرب) در قرآن کریم
- شناخت وجوه و نظایر در قرآن کریم
- شناخت معانی و ادوات و طرقی که مفسر درکار تفسیر به آنها نیازمند است .
- انواع عطف

منابع :

اصلی : الاتقان فی علوم القرآن ، جلال الدین سیوطی نوع ۴۱، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۵۰، ۵۲، ۵۴، ۵۵

علوم قرآنی (۲)

تعداد واحد : ۴ واحد نوع واحد: نظری پیش نیاز: علوم قرآنی (۱)
هدف: آشنایی با مقدمات و مبادی فهم قرآن .

سرفصل ها :

- تقدم و تأخر در الفاظ و عبارات قرآن کریم و گزارش حکمت آنها
- عام و خاص در قرآن کریم
- مجمل و مبین در قرآن کریم .
- مفهوم و منطوق در قرآن کریم .
- حقیقت و مجاز در قرآن کریم .
- تشبیه و استعاره در قرآن کریم .
- حصر و اختصاص در قرآن کریم .
- کنایه و تعریض در قرآن کریم

منابع:

الف - اصلی :الاتقان فی علوم القرآن : جلال الدین سیوطی نوع ۴۱، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۵۰، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵

ب- فرعی :

- (۱) مناهل العرفان فی علوم القرآن ، عبدالعظیم زرقانی .
- (۲) مباحث فی علوم القرآن ، صبحی صالح
- (۳) مجازات القرآن ، ابو عبیده
- (۴) تلخیص البیان فی مجازات القرآن ، سیدرضی

علوم قرآنی (۳)

تعداد واحد : ۴ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : علوم قرآنی (۲)

هدف : آشنایی با دانش هایی که به فهم قرآن مدد می رساند .

سرفصل ها:

- تناسب آیات با یکدیگر
- آیات همانند با یکدیگر .
- ناسخ و منسوخ در قرآن کریم
- گزارش مفصلی درباره اسباب النزول (معنای لغوی و اصطلاحی آن ، فایده شناخت اسباب النزول و انواع آن) .
- محکم و متشابه در قرآن کریم ؛ اقوال و آرای دانشمندان در این خصوص و گزارشی درباره حروف مقطعه قرآن .

منابع : الف- اصلی : الاتقان فی علوم القرآن ؛ جلال الدین سیوطی نوع ۶۲، ۶۳، ۶۷

ب) فرعی :

- ۱) نظم الدرر فی تناسب الایات و السور ، بقاعی
- ۲) مباحث فی علوم القرآن ، صبحی صالح
- ۳) البیان فی تفسیر القرآن ، آیت الله خویی
- ۴) شرح الناسخ و المنسوخ ، سید عبدالجلیل قاری
- ۵) مناهل العرفان فی علوم القرآن ، عبدالعظیم زرقانی
- ۶) علی متشابهات القرآن ، شیخ خلیل یاسین .
- ۷) علوم قرآنی ، محمدهادی معرفت.

تفسیر تخصصی قرآن کریم (۱)

تعداد واحد : ۴ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز : نحو (۳)

هدف : زمینه سازی برای فهم قرآن کریم و آشنایی با روش های مختلف تفسیری به ویژه روش تفسیر به ماثور

سر فصل ها :

تفسیر سوره های حمد، بیست آیه نخست سوره بقره و سوره دهر

منابع اصلی :

تفسیر المیزان ، علامه سید محمد حسین طباطبایی

منابع فرعی:

(۱) البیان فی تفسیر القرآن ، آیت الله سید ابوالقاسم خویی

(۲) تفسیر تسنیم ، آیت الله جوادی آملی (بحث روایی آن)

(۳) تفسیر نورالثقلین ، حویزی

(۴) تفسیر البرهان ، سید هاشم بحرانی

(۵) تفسیر فرات کوفی ، فرات کوفی

(۶) الدر المنثور ، جلال الدین سیوطی

(۷) تفسیر القرآن العظیم ، ابن کثیر

تفسیر تخصصی قرآن کریم (۲)

تعداد واحد : ۴ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز: تفسیر تخصصی (۱)

هدف: ایجاد زمینه فهم قرآن کریم و آشنایی با روش های مختلف تفسیری با رویکرد به آموزه های اخلاقی، اجتماعی قرآن .

سرفصل ها :

- مقدمه ای در معرفی رسالت اخلاقی قرآن
- تفسیر سوره های حجرات و لقمان .

منابع:

الف - اصلی : المیزان ، علامه طباطبایی

ب- فرعی :

- (۱) تفسیر روح البیان ،اسماعیل حقی
- (۲) تفسیر اطیب البیان ، طیب
- (۳) فی ظلال القرآن ، سید قطب
- (۴) الاخلاق فی القرآن ، محمد دراز
- (۵) معارف قرآن (اخلاق) ، مصباح یزدی
- (۶) بیان السعاده ، سلطان محمد گنابادی
- (۷) کشف الاسرار ، میبدی
- (۸) روح البیان ، اسماعیل حقی بروسوی
- (۹) روح المعانی ، آلوسی
- (۱۰) تفسیر نمونه
- (۱۱) الکاشف ، محمدجواد مغنیه

تفسیر تخصصی قرآن کریم (۳)

تعداد واحد: ۴ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تفسیر تخصصی (۲)

هدف: فراهم نمودن زمینه فهم قرآن کریم و آشنایی با روش های تفسیری با تاکید بر جنبه های کلامی و گرایش های فلسفی عرفانی آیات

سرفصل ها :

مقدمه ای کوتاه در معرفی تفسیر کلامی ، فلسفی و عرفانی
تفسیر سوره های واقعه ، طارق و اعلی و آیاتی از سوره اسراء .

منابع اصلی:

تفسیر صدر المتألهین

منابع فرعی:

(۱) تفسیر تبیان ، شیخ طوسی

(۲) الکشاف ، زمخشری

(۳) المیزان، علامه طباطبایی

تفسیر موضوعی

تعداد واحد: ۴ واحد نوع واحد: نظری پیش نیاز: تفسیر تخصصی (۱)

هدف: آشنایی دانشجویان با روش پژوهش موضوعی در قرآن کریم.

سرفصل ها:

- تفسیر موضوعی چیست؟ تاریخچه این نوع تفسیر، انواع، اهمیت و ضرورت آن، آسیب شناسی تفسیر موضوعی - راهکار تفسیر موضوعی - معرفی پاره ای از تفسیرهای موضوعی.
- ارائه نمونه هایی از مباحث موضوعی قرآن:
- آفرینش انسان و مراحل آن در قرآن، جاودانگی روح، ابعاد روانی انسان، ارزش انسان، غرایز، کمالات انسانی، آزادی، سنت های اجتماعی در قرآن، امامت در قرآن.
- منابع:
- الف - اصلی:
- (۱) المدرسه القرآنيه، سيد محمدباقر صدر
- (۲) مباحث موضوعی تفسیر المیزان
- ب- فرعی:
- (۱) مفاهیم القرآن، سبجانی
- (۲) منشور جاوید، سبجانی
- (۳) تفسیر موضوعی، جوادی آملی
- (۴) روش شناسی تفاسیر موضوعی، هدایت جلیلی
- (۵) معارف قرآن، مصباح یزدی
- (۶) پیام قرآن، مکارم شیرازی و دیگران

آشنایی با نهج البلاغه (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: صرف (۲) و نحو (۲)

هدف: آشنایی با تاریخ جمع و تدوین نهج البلاغه، منطق و زبان نهج البلاغه و آشنایی با دیگر مباحث کلی .

سر فصل ها:

- کیفیت و تدوین نهج البلاغه ، ویژگی های کتاب و پژوهش های انجام یافته پیرامون آن و راهکار فهم نهج البلاغه .
- آشنایی با شروح نهج البلاغه از ابتدا تا کنون (کتاب شناسی شروح نهج البلاغه) و ویژگی های برخی از آنها .
- شرح خطبه های پنجم ، شانزدهم و سی و دوم نهج البلاغه.

منابع:

- (۱) سیری در نهج البلاغه استاد مطهری
- (۲) استناد نهج البلاغه ، امتیاز علیخان عرشی
- (۳) مصادر نهج البلاغه و اسانیده ، عبدالزهرا حسینی
- (۴) نهج البلاغه و گردآورنده آن، بنیاد نهج البلاغه
- (۵) پیام امام ، آیت الله مکارم
- (۶) شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید

- (۷) بَهَج الصباغه فی شرح نهج البلاغه ؛ محمد تقی شوشتری
- (۸) شرح نهج البلاغه ، محمد تقی جعفری
- (۹) شرح نهج البلاغه ، ابن میثم بحرانی و دیگر شروح و ترجمه ها.
- (۱۰) چشمه خورشید، مصطفی دلشاد تهرانی
- (۱۱) شناخت نهج البلاغه ، محمد مهدی جعفری

آشنایی با نهج البلاغه (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد نوع واحد: نظری پیش نیاز: آشنایی با نهج البلاغه (۱)

هدف: آشنایی با منطق و زبان و فرهنگ نهج البلاغه ، نحوه برداشت از کلمات امام علی (ع) و راهکار شرح و تفسیر نهج البلاغه .

سرفصل ها:

- شرح و تفسیر نامه های ۳۱ و ۴۵ و بیست کلمه از حکمت های نهج البلاغه به انتخاب استاد درس .

منابع:

- (۱) سیری در نهج البلاغه استاد مطهری
- (۲) استناد نهج البلاغه ، امتیاز علیخان عرشی
- (۳) مصادر نهج البلاغه و اسانیده ، عبدالزهرا حسینی
- (۴) نهج البلاغه و گردآورنده آن، بنیاد نهج البلاغه
- (۵) پیام امام ، آیت الله مکارم
- (۶) شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید
- (۷) شرح نهج البلاغه ، محمدتقی جعفری
- (۸) شرح نهج البلاغه ، ابن میثم بحرانی و دیگر شروح و ترجمه ها.

مطالعات مستشرقان درباره قرآن و حدیث

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ قرآن (۱)

هدف: آشنایی با دیدگاه خاورشناسان در حوزه قرآن پژوهی

سرفصل ها :

خاورشناسی چیست؟

مروری بر فعالیت های قرآنی خاورشناسان شامل:

ترجمه قرآن ، معجم نگاری لفظی و موضوعی

تدوین دائره المعارف

تصحیح و احیای کتب خطی قرائات و چاپ آنها

پژوهش های علمی

برجسته ترین خاورشناسان و آثار آنها

منابع:

(۱) المستشرقون و دراساتهم القرآنيه ، محمد حسين الصغير

(۲) المستشرقون و القرآن ، اسماعيل سالم عبدالعال

(۳) الاسلام في مواجهه الاستشراق العالمی ، عبدالعظيم

(۴) الاستشراقیه و اثرها علی الدراسات الاسلامیه

(۵) دائره المعارف مستشرقان ، عبدالرحمن بدوی

- ۶) دفاع از قرآن در برابر مستشرقان ، عبدالرحمن بدوی
- ۷) اسلام از دریچه چشم مسیحیان ؛ مجتبی مینوی
- ۸) مستشرقان و اسلام ، سید غلامرضا سعیدی
- ۹) شرق شناسی و اسلام شناسی غربیان، محمدحسن زمانی
- ۱۰) قرآن و مستشرقان ، محمدحسن زمانی
- ۱۱) مجلدات فصلنامه قرآن و مستشرقان ، مرکز تحقیقات المهدی
- ۱۲) دایره المعارف قرآنی ، لیدن – سرویراستار خانم مک دمن اولیف
- ۱۳) درآستانه قرآن ، رژی بلاشر، ترجمه دکتر محمود رامیار

ادعیه و زیارات، مضامین و مآخذ

تعداد واحد: ۲ واحد نوع واحد: نظری پیش نیاز: نحو (۳)

هدف: آشنایی بیشتر دانشجویان با فرهنگ ادعیه و زیارات و زمینه سازی جهت توجه به آموزه های بلند مدت آنها.

سرفصل ها :

- مقدمه ای درباره مفهوم و فلسفه دعا و مفهوم زیارت در فرهنگ شیعه با استفاده از متون قرآنی و حدیثی

- تاریخچه ی دعا و زیارت ، دعا های قرآنی ، ادعیه پیامبر بر طبق نقل کتب شیعه و اهل سنت، دعا های امیرمومنان (ع)

- صحیفه سجادیه ؛ شناسه کتاب ، سندها ، موضوعات صحیفه ، شرح نمونه ای از دعا های صحیفه ترجیحاً بخشی از دعای بیستم

معرفی مولفان کتاب های دعا و زیارات از قبیل مصباح المتعبد ، مصباح کفعمی ، کامل الزیارات ؛ اقبال و سید بن طاووس و

معرفی معروف ترین دعاها

منابع:

(۱) بحار الانوار، مجلسی ج ۱ و ج ۹۸ تا ۱۰۲

(۲) الذریعه الی تصانیف الشیعه ، آقابزرگ تهرانی

(۳) میزان الحکمه ، محمدی ری شهری

(۴) مفتاح الجنات، سید محسن امین

علوم بلاغت (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: علوم بلاغی

هدف: آشنایی با بخشی از مطالب علم معانی به منظور درک بهتر نکته ها و دقایق متون عربی به ویژه قرآن و حدیث .

سرفصل ها :

- ۱) تعریف فصاحت در کلام، تعریف بلاغت کلام . بلاغت متکلم
- ۲) تعریف علم معانی ، واضح این علم ، مسند و مسند الیه و جایگاه تعریف .
- ۳) کلام، انشاء و خبر و هدف های اصلی خبر ، متکلم چگونه خبر را به مخاطب القا کند .
 - تاکید ، خبر و ادوات ان ، تقسیم خبر به جمله اسمیه و فعلیه
 - اقسام انشاء ، صیغه ها و مهم ترین کاربردها .
 - صیغه امر و معانی آن .
 - استفهام و ادوات آن ، مهم ترین کاربردهای آن.
 - تمنی و ادوات آن ، نداء و ادوات و معانی آنها .
 - احوال و مسندالیه (ذکر ، حذف ، تقدم و تاخیر آنها)
 - احوال مسند (ذکر ، حذف ، تقدم مسند و تاخیر آنها)

منابع :

الف- اصلی : - جواهر البلاغه ، سید احمد الهاشمی

ب - فرعى :

(١) البلاغه فى ثوبها الجديد ، بكرى الشيخ امين

(٢) البلاغه العربيه

(٣) مختصر المعانى ، خطيب قزوينى

(٤) علوم البلاغه مع تمارين قرآنيه، دكتور قاسم فائز

علوم بلاغت (۲)

تعداد واحد : ۲ واحد نوع واحد : نظری پیش نیاز: علوم بلاغت (۱)

هدف: آشنایی با بخشی از مطالب علم معانی به منظور درک بهتر نکته ها و دقایق متون عربی به ویژه قرآن و حدیث .

سرفصل ها :

- قصر ، تعریف ادوات آن ، ارکان قصر، قصر صفت بر موصوف ، یا بالعکس .

قصر حقیقی و اضافی، اقسام قصر اضافی

- فصل و وصل و مواضع هر یک

- ایجاز، اطناب و مساوات ، تعریف و انواع هر یک از آنها

- بدیع - انواع محسنات بدیعیه ، محسنات معنوی از قبیل : طباق، مقابله ، توریه ، لف، نشر ، التفات، محسنات لفظی از قبیل جنس و سجع .

منابع : الف - اصلی

- جواهر البلاغه ، سید احمد الهاشمی

ب- فرعی :

(۱) البلاغه فی ثوبها الجدید، بکری الشیخ امین

(۲) البلاغه العربیه

(۳) مختصر المعانی ، خطیب قزوینی

(۴) علوم البلاغه مع تمارین قرآنیه، دکتر قاسم فائز.

مأخذ شناسی مطالعات قرآن و حدیث

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ قرآن (۱) و تاریخ حدیث (۱) و تاریخ حدیث (۲)

هدف: آشنایی با منابع مطالعات در حوزه قرآن و حدیث

سرفصل:

أ- منابع علوم قرآنی شامل واژه نامه های قرآنی، آثار کلی علوم قرآن، تاریخ قرآن، علم قرائت، علم تجوید.

این آثار از منابع کهن تا مطالعات معاصر و نیز مطالعات خاورشناسان را دربرمی گیرد.

ب- منابع تفسیر شامل تاریخ تفسیر و طبقات مفسران، متون تفاسیر درهریک از مکتب های نقلی، عقلی، ادبی و عرفانی و فقهی دردوگروه منابع شیعی و منابع اهل سنت.

ج- منابع حدیث شامل واژه نامه های حدیث، تاریخ حدیث، علم الحدیث مشتمل بر مصطلح الحدیث و درایه الحدیث، رجال، متون احادیث، شروح احادیث و احادیث فقهی درهریک ازدوگروه منابع شیعی و منابع اهل سنت.

منابع:

أ- عمومی:

- مهارت های تحقیق و مأخذشناسی علوم اسلامی، حسین صابری

- کتابشناسی تفصیلی مذاهب اسلامی، محمدرضا ضمیری

ب- اختصاصی:

- علوم قرآنی: کتابشناسی قرآن و علوم قرآنی، سلطانی فر

سیرنگارش های علوم قرآنی، مهدوی راد

- تفسیر: شناخت نامه تفاسیر، ایازی

التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب، معرفت

التفسیر والمفسرون ، ذهبی

- حدیث: مصادر الحدیث عند الامامیه، جلالی

آشنایی با جوامع حدیثی شیعه و اهل سنت، نصیری

جوامع حدیثی اهل سنت ، معارف

جوامع حدیثی شیعه ، حجت

فرهنگ کتب حدیثی شیعه ، مدنی بجزستانی

زبان انگلیسی تخصصی (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : زبان خارجه عمومی

هدف: آشنایی با مصطلحات حدیثی به زبان انگلیسی و کسب مهارت های لازم برای مطالعه و تحقیق در این متون

سرفصل ها :

- قرائت و ترجمه چند متن منتخب حدیثی از دایره المعارف اسلامی به زبان انگلیسی .

The Encyclopedia of islam

ضروری است دانشجویان در امر ترجمه و تحقیق در متون و مقاله نگاری ، مشارکت داده شوند و در این راستا از متون انگلیسی بهره گرفته شود .

زبان انگلیسی تخصصی (۲)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز: زبان انگلیسی تخصصی (۱)

هدف: آشنایی با زبان انگلیسی و کسب مهارت لازم برای مطالعه و تحقیق در متون مربوط به حوزه علوم قرآنی .

سرفصل ها :

قرائت و ترجمه چند متن منتخب قرآنی از دایره المعارف اسلامی به زبان انگلیسی .

The Encyclopedia of islam

ضروری است دانشجویان در امر ترجمه و تحقیق در متون و مقاله نگاری ، مشارکت داده شوند و در این راستا از متون انگلیسی دیگر هم استفاده شود.

شرح دروس

اختیاری

فلسفه دین

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: کلام و عقاید اسلامی (۲)

هدف: آشنایی با مباحث اصلی کلام جدید

سرفصل ها: فلسفه دین و کلام جدید، نسبت کلام جدید و کلام قدیم، تاریخچه دین و ارزیابی آنها، خاستگاه دین و ارزیابی، عقل و وحی، علم و دین، انسان شناسی و دین، دین و اخلاق، انتظارات بشر از دین و انتظارات دین از بشر. دین و مقتضیات زمان (ثبات و تغییر در دین) گوهر و صدف دین، تکثر گرایی و پلورالیسم، خاستگاه ایمان، زبان دین، نقد و بررسی براهین وجود خدا (برهان امکان و وجوب، حرکت، نظم، وجودی، اخلاقی، فطرت، تجربه دینی) مساله شر (شرور طبیعی، شرور اخلاقی، شر و عدل، شر و قدرت مطلقه، شر و رحمت).

منابع: گزیده ای از منابع ذیل:

- ۱- فلسفه دین، آیت الله جوادی آملی
- ۲- کلام جدید، خسرو پناه
- ۳- عقل و اعتقاد دینی، مجموعه نویسندگان ترجمه، آرش نراقی و ابراهیم سلطانی
- ۴- شریعت درآینه معرفت، آیت الله جوادی آملی
- ۵- فلسفه دین، جان هیک ترجمه بهرام راد
- ۶- تبیین براهین اثبات خدا، آیت الله جوادی آملی
- ۷- علم و دین، ایان باربور، ترجمه بهاء الدین خرمشاهی
- ۸- زبان دین، امیرعباس علیزمانی
- ۹- عدل الهی، مرتضی مطهری
- ۱۰- کلام فلسفی، الوین پلانتیجا و جان هیک و... ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی
- ۱۱- درآمدی بر فلسفه دین و کلام جدید، ابوالقاسم فنایی
- ۱۲- جستارهایی در کلام جدید، مجموعه مقالات علی شیروانی و دیگران

تفسیر فقہی - معاملات

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: مبادی فقہ

هدف: آشنایی با تفسیر فقہی و چگونگی استنباط احکام از قرآن کریم .

سرفصلها:

تفسیر فقہی منتخبی از آیات قرآن کریم در موضوعات : مقدمه عقود سوره مائده : آیه ۱ ، دین شامل بقره : ۲۸۲ ایداع شامل نساء : ۵۸ و بقره : ۲۸۳ و آل عمران : ۷۵ ، غصب شامل بقره: ۱۸۸ و ۱۹۴ ، توبه : ۳۵ و شوری: ۴۱ و ۶۰ ، وصیت شامل بقره: ۱۸۰-۱۸۲ و مائده : ۱۰۶ - ۱۰۸ ، حجر شامل: نساء: ۵ و ۶ ، مطاعم و مشارب شامل بقره: ۲۹ و ۱۶۸ و ۱۷۲ و ۲۱۹ و مائده ۳ و ۴ .

منابع:

اصلی : کنزالعرفان فی فقہ القرآن ، فاضل مقداد سیوری

فرعی :

(۱) زبده البیان فی احکام القرآن ، محقق اردبیلی

(۲) مسالک الافهام ، محمد جواد عاملی

(۳) آیات الاحکام ، کاظم مدیر شانه چی .

تفسیر فقهی - عبادات

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: مبادی فقه

هدف: آشنایی با رویکرد فقهی به قرآن و چگونگی استنباط احکام از قرآن کریم

سرفصل ها:

مقدمه ای پیرامون:

تعریف تفسیر فقهی، سیر نگارش تفاسیر فقهی اهل سنت و تفسیرهای فقهی امامیه، فهرستی از مهمترین آثار (آیات الاحکام).

تفسیر منتخبی از آیات فقهی (دست کم ۳۲ مورد) شامل آیات مربوط به وضو، نماز، نماز مسافر، خمس، حج، جهاد

منابع:

- (۱) کنز العرفان، فاضل مقداد سیوری
- (۲) زبده البیان، محقق اردبیلی
- (۳) ادوار فقه، محمود شهابی
- (۴) آیات الاحکام، کاظم مدیر شانه چی
- (۵) مسالک الافهام، محمد جواد عاملی

تجوید و آواشناسی

پیش نیاز: ندارد

نوع واحد: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد

هدف: آشنایی با قواعد درست خوانی قرآن و ممارست در قرائت صحیح آن. سرفصل ها:

- تعریف تجوید و رابطه آن با قرائت (اصول و فروع قرائی)

- معرفی کتاب های معروف درباره تجوید و قرائت

- مخارج حروف

- صفات حروف

- ترفیق و تفخیم

- احکام تنوین و نون ساکن

- ادغامات

- مد و انواع آن

- اقسام وقف و ابتداء

توجه : استاد از دانشجویان بخواهد که این قواعد را عملاً در آیات قرآن پیاده کنند.

منابع:

(۱) حلیه القرآن - سازمان تبلیغات

(۲) تجوید و آواشناسی ، بهمن زندی

مبانی جامعه‌شناسی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با کلیات و مبانی جامعه‌شناسی و ارتباط آن با سایر رشته‌های نزدیک به نحوی که درعین‌آشنایی، دانشجویان به نقد و تعمق در آن بپردازد و مسائلی را که در محیط فرهنگی ایران و اسلام قابل استفاده است مورد بهره‌برداری قرار دهد.

سرفصل درس:

موضوع، تعریف، تعاریف مختلف جامعه‌شناسی و انتقادات وارد بر آنها.

تفکر و تعمق در مورد یک تعریف از جامعه‌شناسی.

روش‌های معمول در تحقیقات جامعه‌شناسی.

شیوه‌های معمول تحقیقات اجتماعی در ایران و اسلام.

شیوه‌های جدید تحقیقات اجتماعی در جامعه‌شناسی (روش کمی، کیفی).

نقد این روش‌ها.

جایگاه جامعه‌شناسی در علوم انسانی – دانش اجتماعی دنیای امروز و شعب آن.

کاربرد و ضرورت جامعه‌شناسی در ایران.

تاریخچه پیدایش علوم اجتماعی در کشورهای اسلامی و مغرب زمین.

فرد و جامعه: تعریف جامعه - مکتب اصالت فرد - مکتب اصالت جمع - نظریات پدیدارشناسی - روانشناسی اجتماعی و جامعه شناسی - اشکالات وارده بر این مقولات از دیدگاه اسلام - دیدگاه اسلام در مورد فرد و جامعه.

نابرابری های اجتماعی - علل نابرابری ها - گروه ها و قشرهای مختلف اجتماعی - ارزش های اسلامی و نابرابری های اجتماعی - قدر و منزلت اجتماعی - سازمانهای اجتماعی - نهادهای اجتماعی - ناهنجاری های اجتماعی - مختصری در زمینه ساخت جامعه ایران (شهر و روستا و عشایر) - انواع جوامع (سرمایه داری، سوسیالیستی و جامعه توسعه نیافته).

جامعه شناسی ایران:

۱- شناخت جمعیت ایران و تحول آن (بالأخص در سی سال اخیر) با توجه به تحول سنی و جنسی و حرف و مشاغل و ...

۲- آشنایی با مسایل مردم شناسی ایران؛ اقوام و مردمان مناطق مختلف، گویش ها، لهجه ها، ایلات و عشایر و نحوه زندگی دینی، زندگی روستایی ایران و مسایل و دشواری های آن، جامعه شناسی شهری ایران، اثبات صنعت و مدرنیزاسیون در زندگی شهری، اشاره به برخی مسایل حاد جامعه امروز ایران.